

VOORWOORD

Nog niet zo heel lang geleden zat ik in mijn luie zetel te zappen, tot een documentaire op BBC mijn aandacht trok en me de afstandsbediening terzijde deed leggen. De reportage ging over het dagboek van Jack the Ripper, een document dat opdook begin jaren 90 en waaruit bleek dat ene James Maybrick de beruchte Engelse seriemoordenaar was. Was dat dagboek een vervalsing of niet, daar gingen het onderzoek en de documentaire over. De daaropvolgende dagen vertoefde ik ettelijke uren op het internet om alles over dit enigma te weten te komen. De zaak van Jack the Ripper beet zich als een hondsdolle pitbull in mij vast. Al snel ontdekte ik dat er maar weinig Nederlandstalige lectuur bestond over de zaak en besloot ik mijn kans te wagen ...

Na het schrijven van een aantal pagina's – die nu een tijdelijke rustplaats hebben gekregen onder een dikke laag stof – stootte ik tijdens mijn online omzwervingen op de zaak van de Slachter van Bergen. Ik moet bekennen dat ze niet meteen een belletje deed rinkelen, maar toen ik wat later las dat het ging over de zogezegde vuilniszakmoorden, was mijn geheugen weer helemaal mee. Is die moordenaar nu nog altijd niet gepakt? Dat was de eerste vraag die door mijn hoofd

flitste. De gelijkenissen met de zaak van Jack the Ripper zijn frappant: gruwelijke moorden, vijf slachtoffers, een moordenaar van wie de identiteit na vele jaren nog steeds een raadsel blijft en hypotheses bij de vleet. Er is echter één groot verschil: Jack was aan de slag geweest in het verre Londen, maar de Slachter sloeg veel dichterbij huis toe. Zoals iedereen weet, is het gras niet altijd groener aan de overkant – en al zeker niet in het buitenland – en zo werd het dus *bye bye Jack* en *bienvenu dépeceur* ...

Enigma's met een hoog misdaadgehalte hebben mij altijd kunnen bekoren en ik wil er altijd het fijne van weten. België kent wel een aantal onopgeloste zaken – cold cases worden ze in het Engels genoemd – maar er zijn er toch drie die extra tot de verbeelding spreken: de diefstal van *De Rechtvaardige Rechters*, de Bende van Nijvel en de Slachter van Bergen. Over de eerste twee zaken schreef ik al een boek en de Bende speelt – dat kan ik gerust al verklappen – een bijrolletje in dit boek. De cirkel is dus min of meer rond ...

HET BEGIN VAN EEN NACHTMERRIE ZONDER EINDE

Zaterdag 22 maart 1997, Cuesmes, een deelgemeente van Bergen. In de Rue Émile Vandervelde, vlak bij de spoorlijn Parijs-Brussel, steekt een witte hand uit een zwarte vuilniszak. Een beetje verder, netjes op een hoop, nog zes vuilniszakken. Een achtste zak ligt verborgen tussen het kreupelhout. Dat was wat politieagent Olivier Motte zag toen hij die bewuste middag te paard onderweg was naar Bergen om er zijn werkdag aan te vatten. Motte belde meteen zijn collega's om de gruwelijke ontdekking te melden. Die namiddag kwamen het parket van Bergen en onderzoeksrechter Pierre Pilette ter plaatse om de zaak verder te onderzoeken.

Wetsdokter Desoignies stelde meteen vast dat de vuilniszakken gevuld waren met menselijke lichaamsdelen, afkomstig van drie vrouwenlijken. Er bevonden zich geen rompen of hoofden in de zakken, enkel armen, voeten, benen en dijen, die schijnbaar met kennis van zaken met een zaag van het bovenlichaam verwijderd waren. Uit de eerste vaststellingen bleek dat een van de slachtoffers een adolescente was of op zijn minst een kleine en magere volwassen vrouw. De andere twee slachtoffers waren duidelijk volwassen vrouwen.

Desoignies sloot meteen uit dat het ging om lichaamsdelen van lijken die opgegraven waren op een kerkhof, want de ontbinding van de gevonden lichaamsdelen was anders geëvolueerd dan bij lijken die lange tijd, en zonder in aanraking te komen met zuurstof, onder de grond hadden gelegen.

Het was niet evident om het exacte tijdstip van overlijden vast te stellen, maar het werd vrij snel duidelijk dat de slachtoffers op verschillende momenten aan hun einde waren gekomen. De best bewaarde lichaamsdelen deden vermoeden dat een van de vrouwen slechts een paar dagen of hoogstens een tweetal weken voordien was overleden. De andere waren afkomstig van twee slachtoffers die al langer geleden gestorven waren. Men ging uit van een aantal maanden voor het ene en ongeveer twee jaar voor het andere.

Opmerkelijk was ook dat vijf van de gevonden vuilniszakken een officieel opschrift droegen van de gemeente Knokke-Heist. De andere waren gewone zakken die je in de meeste supermarkten vindt.

Nationaal magistraat André Vandoren kwam op zondag 23 maart ter plekke een kijkje nemen. Het ging hem er vooral om eventuele links te ontdekken tussen deze zaak en verschillende recente verdwijningen in België. Er was bovendien datzelfde weekend een afgesneden hoofd gevonden in Merelbeke, vlak bij Gent. Uiteindelijk bleek het ene niets met het andere te maken te hebben. Het hoofd in Merelbeke bleek een lugubere grap van een bende grafschenners te zijn.

Er werd meteen een dubbele oproep gedaan naar eventuele getuigen. Op een van de gevonden armen hadden de speurders sporen gevonden van een weggekrabde tatoeage met een diameter van vijf centimeter. Iedereen die een verdwenen persoon kende met zo'n tatoeage, werd gevraagd dat te melden aan de politie.

Ook werd aan de omwonenden gevraagd of ze de laatste tijd niets verdachts hadden opgemerkt in hun wijk. De politie dacht dan vooral aan verdachte voertuigen of personen die er niets te zoeken hadden. Dat buurtonderzoek leverde echter niet meteen bruikbare informatie op.

Op zoek naar namen en sporen

Er waren dus de armen en benen gevonden van drie vermoorde vrouwen, allen aan hun einde gekomen op een verschillend tijdstip en op verschillende ogenblikken gedumpt in vuilniszakken in de Rue Émile Vandervelde in Cuesmes. De politie stond dan ook voor een raadsel. Er werd een speciale eenheid opgericht – de *Cellule Corpus* – die zich met het onderzoek moest bezighouden.

Diezelfde zondag werd in de Rue Émile Vandervelde een negende vuilniszak gevonden. Die namiddag verklaarde procureur des Konings Pierre Honoré aan de pers dat de slachtoffers nog niet geïdentificeerd konden worden. Het was volgens hem nagenoeg onbegonnen werk om dat te doen aan de hand van ledematen, die zich dan ook nog eens in staat van ontbinding bevonden. De identiteit van de slachtoffers niet kennende, was het dan ook dubbel zo moeilijk om de identi-

teit van de moordenaar, die door de pers al snel de Slachter van Bergen gedoopt werd, te achterhalen.

De families van recent verdwenen vrouwen begonnen zich begrijpelijkerwijs grote zorgen te maken. De naam van een zekere Jacqueline Leclercq viel meer dan eens. De 33-jarige moeder van vier kinderen was anderhalf jaar voordien gescheiden van haar echtgenoot. Op 22 december werd ze door haar zus thuis afgezet. Daarna werd ze nooit meer teruggezien. Op haar linkerarm had ze een tatoeage van de naam van haar ex-man, Angelo. De speurders vroegen zich af of dat de weggekrabde tatoeage was die ze op een van de armen hadden gevonden.

Het kundig afsnijden van de ledematen deed de onderzoekers denken aan een ander mysterie dat zich afspeelde in Bergen. Rond 21 juli 1996 verdween daar Martine Bohn, een ex-prostitutuee. Een paar dagen later werd haar romp ergens tussen Bergen en Jemappes gevonden. Haar identificatie had uiteindelijk meer dan een maand in beslag genomen.

Op donderdag 27 maart 1997 gaf een ex-vriendje van Martine Bohn trouwens een anoniem interview aan de krant *Le Soir* waarin hij stelde: 'Ik wil weten wie de dader is van deze horror. Ik heb drie jaar samengeleefd met Martine. Ze was heel aardig voor me, maar ze was ook een heel speciale vrouw. Soms verbleef ze langere tijd in een psychiatrische instelling. Ik kon daar niet meer mee leven en anderhalf jaar geleden maakte ik een einde aan onze relatie.'

Er werd ook over de landsgrenzen gekeken, meer bepaald in Nederland. Daar hadden zich in het recente verleden immers twee vergelijkbare zaken voorgedaan. In de zomer van 1994 werden in het natuurgebied het Zwin afgesneden ledematen gevonden van een lichaam dat nooit geïdentificeerd kon worden, gewikkeld in papier van de krant *La Dernière Heure*. Omdat de zakken in Bergen bovendien het logo van de gemeente Knokke-Heist droegen, een badplaats waar het Belgische stuk van het Zwin zich bevindt, trok deze zaak de aandacht van de Belgische speurders. Er werd helaas geen enkele bruikbare link gevonden.

In de herfst van 1995 vond de politie in het kanaal van Hoogezand, nabij Groningen, een vuilniszak met daarin een vrouwelijke romp. Enkele dagen later werd in de rivier de Peize een sportzak bovengehaald waar de rest van het lijk in zat. Na een paar maanden onderzoek, en zonder dat het hoofd teruggevonden werd, kon er op het slachtoffer een naam geplakt worden. Het ging om een Nederlandse prostituee die een paar maanden eerder vermoord werd. De oorsprong van de sportzak werd ook achterhaald. Hij was in 4000 exemplaren besteld door een Nederlands energie- en telecommunicatiebedrijf. De daaropvolgende ondervragingen, de langste reeks ooit in de Nederlandse geschiedenis, brachten geen opheldering. Spijtig genoeg vonden de speurders ook hier geen enkel element dat dit dossier zou kunnen linken aan dat van de Slachter van Bergen.

De nachtmerrie duurt voort

Op maandagochtend 24 maart 1997 werd in de Chemin de l'Inquiétude in Bergen een tiende vuilniszak gevonden. De inhoud: het bovenlichaam van een vrouw van 30 à 40 jaar.

Het was iemand van een depannagedienst die de tiende vuilniszak ontdekte, op een braakliggend terrein ten westen van Bergen. Alweer in de buurt van een spoorweg. De zak was gedumpt in het onkruid op ongeveer een meter van de wegkant. De vuilniszak kwam die keer uit een supermarkt en er was amper moeite gedaan om hem te verbergen. De onderzoekers stelden vast dat het slachtoffer ongeveer een vijftiental dagen eerder overleden was.

Later die dag onderzocht een politiehelikopter met een infraroodcamera de buurt rond de Rue Émile Vandervelde, waar de acht vuilniszakken gevonden werden op 22 maart, in de hoop om op die manier broodnodige bruikbare sporen te vinden. De omgeving werd ook volledig uitgekamd met speurhonden die getraind waren in het opsporen van lijken. Ze vonden echter niets nieuws. De politie besloot uiteindelijk om de perimeter op te delen in zones van twee meter bij twee meter en die dan één voor één af te stappen om eventuele nieuwe sporen te vinden.

De journalisten die diezelfde avond om 18 uur in het justitiepaleis van Bergen aanwezig waren op de persconferentie over de zaak, hadden het nu zonder blikken of blozen over het werk van een seriemoordenaar. Didier Van Reusel, de eerste substituut van procureur des Konings Honoré, verwoordde het net iets anders: 'We hebben te maken met een

gevaarlijke psychopaat. Iemand die duidelijk een spelletje speelt met de justitie en de bevolking.’

Honoré zelf bevestigde ook dat de ledematen en het hoofd met haast chirurgische precisie afgesneden werden. De romp, die ongeveer 40 kilo woog en toebehoorde aan een redelijke zwaarlijvige vrouw, was van het hoofd en de hals verwijderd met een zeer nauwkeurige incisie ter hoogte van de ribbenkast.

Deze nieuwe ontdekking linkte de recente vondsten meer dan ooit aan de vondst van de romp van Martine Bohn in de zomer van 1996. Haar bovenlichaam, waarvan met dezelfde kennis van zaken de ledematen waren afgesneden of -gezaagd, werd gevonden in de Haine, een rivier die ook langs de Chemin de l’Inquiétude loopt, de plaats waar de tiende vuilniszak gevonden werd.

Men had dus ondertussen al tien vuilniszakken gevonden met resten van – naar alle waarschijnlijkheid – meer dan vier vrouwenlijken. Het was de eerste keer dat er in België zo veel afgesneden lichaamsdelen werden gevonden. Procureur des Konings Honoré trad Van Reusel ondertussen bij en gewaagde ook openlijk van een zeer gevaarlijke psychopaat die er bovendien niet voor terugdeinsde om een spelletje te spelen met de politie. De Slachter van Bergen had immers niet getwijfeld om in het heetst van de strijd, wanneer het onderzoek volop aan de gang was, de tiende vuilniszak te dumpen. Het onkruid onder de zak was niet aangetast, wat erop wees dat hij er maar een paar uur had gelegen. De kans was dus

groot dat agenten, leden van de civiele bescherming of journalisten ergens het pad van de moordenaar hadden gekruist. Honoré had dus alle recht om zich ongerust te maken. De koelbloedigheid waarmee de Slachter van Bergen te werk ging, maakte van hem een seriemoordenaar die de confrontatie met de ordediensten niet uit de weg ging en die in zekere zin ook mediageil kon worden genoemd.

De speurders trachtten ook te begrijpen waarom een seriemoordenaar niet alleen genoegen nam met het vermoorden van zijn slachtoffers, maar de versneden lijken ook zo ostentatief dumpte. Van een bepaald slachtoffer was na onderzoek zelfs gebleken dat de moordenaar de lichaamsdelen ervan minstens twee jaar bewaard had. Misdaadanalisten uit de Verenigde Staten gaven te kennen dat dat eigenlijk niet zo vreemd was. Het kon immers zijn dat bijvoorbeeld de diepvriezer van de moordenaar het begeven had en dat hij daarom alles kwijt moest. Een ietwat simpele uitleg misschien, maar wel een die een en ander kon verklaren. Het viel eveneens niet uit te sluiten dat een gebeurtenis buiten de wil van de moordenaar om ervoor gezorgd had dat hij al zijn 'trofeen' ergens moest lozen: bijvoorbeeld een verhuis, een scheiding of iemand uit zijn omgeving die iets vermoedde.

In de pers dook plots de naam op van een fotograaf uit Dadizele, Philippe Barbe. Barbe was een 48-jarige leraar aan de Academie voor Schone Kunsten in Gent en stond bekend om zijn pornografische fotografie. Wie de naam had gelekt naar

de pers, was niet meteen duidelijk. Barbe kon echter onmogelijk de tiende vuilniszak gedropt hebben op 24 maart, want op woensdag van de week ervoor had hij een zelfmoordpoging ondernomen. Hij schoot zichzelf een kogel door het hoofd, waardoor hij in een coma belandde. Vlak voor hij zelfmoord had willen plegen, had hij nog naar de politie gebeld met de volgende cryptische boodschap: 'Deze keer is het genoeg geweest! Ik ga praten!' Hij belde ook naar een paar vrienden en zei compleet radeloos: 'Ik ben helemaal op. Ik heb een grote stommititeit begaan! Ik weet echt niet meer hoe ik me hieruit nog kan redden.'

Op dinsdagnamiddag 25 maart 1997 deed de gerechtelijke politie van Kortrijk een grondige huiszoeking in Barbés woning en studio. Ze namen een groot aantal kartonnen dozen mee. Zijn echtgenote werd geboeid afgevoerd en de hele avond ondervraagd. Het parket van Kortrijk bevestigde dat het nauw samenwerkte met de collega's van Bergen en dat er onderzocht werd of er links waren met de Slachter van Bergen.

In de nasleep van deze gebeurtenissen overhandigde het parket van Brugge het dossier van Vicky Descamps, verdwenen op 21-jarige leeftijd in januari 1995 in Blankenberge, aan hun Bergense collega's. Aan de hand van de beschikbare gegevens moest onderzocht worden of zij mogelijk een van de slachtoffers van de Slachter van Bergen was. Uiteindelijk leverde die link niets op. Vicky Descamps is nog steeds vermist.